

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Bohumil Rovný
Osmdesátiny akademika Františka Čechury

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 12 (1967), No. 3, 164--165

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139342>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Flächen 2. Ordnung“; Hertel: „Über translative Zerlegungsgleichheit“; Wolf-Dieter Klix: „Kotierte Netzprojektion“; prof. dr. Štěpánský: „Nové metody nomografických zobrazení vztahu o $n = 5$ proměnných“; doc. Josifko: „Čtyřrozměrný reliéf“; doc. Šnejderová: „Die Zentralprojektion im dreidimensionalen hyperbolischen Raum“; prof. Četveruchin: „Metodika práce v deskriptivní geometrii so študentami na vysokých školách v SSSR“; dr. Biernawski: „Dwustosunek $n + 3$ punktów w P_n “; prof. dr. Harant: „Vedecký systém vo výklade paralelných zobrazovacích metód v E_3 a v E_4 “; doc. dr. Havelka: „Konstrukce perspektiv pomocí rastrů na základě trilineární příbuznosti“; Berger Lad.: „Kótovano-klinogonálne premietanie v E_4 “; dr. Daniełowski: „Ein objektiver, zentralperspektiver Schnelldriss“; doc. Ślusarczyk: „Geometryczne wyznaczenie elementów orientacji zewnętrznej fotogramów lotniczych“; dr. Gassong: „Zur konstr. Geometrie spezieller Klassen von Hyperkugeln des R_4 “; dr. Pritsche: „Zu affingometrischen Eigenschaften der Parabel in der darstellenden Geometrie des R_4 “; dr. Kaczmarek: „Stożkowe określone punktami i stycznymi, ściśle styczne do danej stożkowej“; Dr. Korczak: „Przekształcenie płaszczyzny względem dwóch wzajemnie rzutowych układów“; dr. Matla: „Przekształcenie biegunowe przestrzeni trójwymiarowej na płaszczyznę“; dr. inż. Grzywacz: „Pokaz urządzenia kreślarskiego pat. PRL 49060“; Adasiewicz: „Rzut IV rzędu przestrzeni czterowymiarowej“; Witczyński: „Ujęcie interpretacji aksjomatyki geometrii rzutowej euklidesowej w symbolice logiki matematycznej“; doc. Rečičár: „Vektorové premietanie v n -rozmernom priestore“; Novák Jos.: „Dvojrotační plochy“; doc. dr. Šimek: „O některých konstrukcích kuželoseček odvozených z prostorových útvarů“; doc. dr. Havlíček: „O jedné geometrické interpretaci tetraedické grupy“; Záh Stan.: „Určenie charakteristiky zobrazovacích metód v lineárnom priestore“; doc. Imre Pál: „Anaglify v školskom vyučovaní“.

Konferencia znova ukázala veľký záujem geometrov o konštruktívne metódy najmä viac-rozmerných priestorov (50% prednášok z časového rozsahu prednášok) ako i z aplikácií deskriptívnej geometrie.

Pozoruhodné boli i názory prof. dr. Četveruchina, ktorý poukázal na nutnosť a užitočnosť rozvíjania teoretických i aplikačných častí deskriptívnej geometrie v troj- a viac-rozmerných priestoroch, ako i v priestoroch neeuklidovských. Pobádal mladých geometrov, aby sa intenzívne venovali tejto vývoja schopnej vedeckej disciplíne.

Z počtu príspevkov je vidieť, že čs. geometri predniesli rad podstatných nových výsledkov (celkom 11). Ich prednášky sa stretli s ohlasom a s uznaním.

Na záver konferencie sa na posedení u rektora Politechniky Warszawskiej dohodlo, že budúca konferencia sa bude pravdepodobne konať v NDR v septembri r. 1967 alebo 1968.

Ladislav Berger

OSMDESÁTINY AKADEMIKA FRANTIŠKA ČECHURY

Činný člen ostravské odbočky JČMF akademik FRANTIŠEK ČECHURA, doktor vied báňských a dříve profesor Vysoké školy báňské, se v plné tělesné i duševní svěžesti dožil dne 7. května 1967 osmdesáti let. Jako důlní technik zabýval se jednak aplikovanou matematikou v geodézii a důlním měřictví, jednak geofyzikou, především geomagnetismem.

Jeho vědecké práce byly publikovány jako kompendia, která sloužila jako učebnice geodézie a důlního měřictví. Kromě toho je autorem různých pojednání uveřejňovaných v našich i zahraničních časopisech. Těmito články přispěl k řešení praktických úkolů báňského průmyslu zejména v oblasti geomagnetického průzkumu i moderního letectví.

Dále je třeba zdůraznit jeho práci organizátorskou při přeložení Vysoké školy báňské z Příbrami do Ostravy, kdy jako rektor a potom prorektor nesl hlavní odpovědnost, odstraňoval překážky, a tím položil základ k jejímu dalšímu rozvoji. Jeho žáci budou vědecky vzpomínat i jeho

činnosti pedagogické. Jeho pečlivé a promyšlené přednášky hluboce ovlivňovaly znalosti a životní názory jeho posluchačů.

Do dalších let přejeme akademiku Fr. Čechurovi plné zdraví a životní spokojenost.

Bohumil Rovný

PROF. DR. JAN BÍLEK ŠEDESÁTNIKEM

Pro naše čtenáře je asi překvapením, že stále svěží prof. dr. JAN BÍLEK se letos dožívá šedesáti let. Narodil se 15. května 1907 ve Žďáru u Turnova a studoval na tehdejší turnovské reálce. Zní dnes jako pohádka, že prakticky celých těch sedm let chodil ze Žďáru do Turnova denně pěšky; nebylo jistě pohodlné absolvovat tuto 7 km dlouhou cestu dvakrát denně, samozřejmě i v zimě. Pohodlnosti odykl tedy J. Bílek už v mládí a ani dnes jí nepropadá.

Po maturitě v roce 1926 studoval matematiku a fyziku na přírodovědecké fakultě v Praze, kde v roce 1931 složil státní zkoušky pro učitelství a v roce 1936 dosáhl doktorátu přírodních věd. Další léta strávil na středních školách a po válce přešel jako asistent na Vysokou školu chemicko-technologickou, kde působí dodnes. V roce 1952 tu byl jmenován docentem a v roce 1959 profesorem matematiky. Přitom od roku 1949 je vedoucím katedry matematiky. K výčtu osobních dat sluší ještě poznamenat, že v letech 1953–56 byl J. Bílek děkanem fakulty organické technologie a že v roce 1966 byl znovu zvolen děkanem fakulty automatizace a ekonomiky chemické výroby na téže vysoké škole.

Hlavním oborem Bílkovým je algebraická geometrie, z níž vydal řadu prací. Je typickým představitелеm progresivního vědce. Ačkoli původně jako žák akademika B. Bydžovského vyšel z klasické algebraické geometrie, neustrnul na této tématice a soustředil se na moderní algebraickou geometrii, užívající výsledků abstraktní algebry. Algebraická geometrie prodělala totiž ve shodě s celkovým vývojem matematiky ve dvacátém století prudký rozvoj a Bílek jej stačil vždýcky sledovat do nejmodernějších partií. Hlavní jeho výsledky tu lze stručně charakterizovat jako zobecnění teorie korespondencí mezi dvěma varietami nad tělesem charakteristiky nula pro případ variet nad tělesem libovolné charakteristiky; korespondence je tu definována jako podvarietu kartézského součinu daných variet.

S těmito pracemi úzce souvisí známý Bílkův seminář, v němž se už přes deset let vychovávají naši noví odborníci. Navštěvují jej mladí matematikové z Prahy, ale i z Plzně, Liberce, Bratislavy atd. Příležitostně tu přednášejí i cizinci. Bílkovy práce, třebaže vydané česky, nalezly ohlas hlavně v NDR. — Pro naši odbornou činnost má tato Bílkova práce nesmírný význam. V době druhé světové války byla totiž naše věda úplně odříznuta od ostatního světa, a právě tehdy algebraická geometrie prodělala velký pokrok. Bílek zvládl tyto partie a je jeho velkou zásluhou, že v nich vychovává mladé odborníky. Tím zaplnil mezeru, která u nás přirozeně válkou vznikla. Znamenalo to ovšem práci nemalou, zvláště uvážíme-li obtížnost moderních metod abstraktní algebry.

Příčina úspěchů Bílkova semináře není ovšem jen v jeho vědecké práci. Zřejmě tu hraje roli také Bílkova láska ke škole, kladný poměr k mládeži a dobrý pedagogický takt, s nímž dovede mladé lidi pro věc získat. Jeho pedagogické zkušenosti uplatňují se i v jeho skriptech z různých partií matematiky, jež vyšla už v několika vydáních. Jeho skripta jsou oblíbená na různých našich vysokých školách a také v Lidové universitě pražské. Těmto zdařilým skriptům předcházela hned po válce také Bílkova spolupráce na některých středoškolských učebnicích.

Veškerou tuto činnost dovedl J. Bílek skloubit i s úlohou starostlivého otce tří dětí; jeho lidský profil doplňuje i to, že je u svých spolupracovníků velmi oblíben.

Prof. J. Bílek nepatří však k těm lidem, kteří v šedesáti letech skládají ruce v klín. To vědí všichni, kteří ho znají. Přejeme mu k této další činnosti neutuchající síly, plné zdraví a samozřejmě i radost v práci a v osobním životě.

Karel Havlíček